

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnništva št. 328

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Delavstvo v obrambnem boju.

Po vseh deželah z veliko industrijo se je po vojni jela oglašati industrijska kriza. Povpraševanje po orožju in drugih vojnih potrebščinah je poglelo, drugih industrijskih izdelkov pa zaradi previsokih cen nihče ni kupoval, razen v tisti meri, ki je bila neobhodno potrebna za vsakdanje življenje. Industrija ni imela naročil, zato se je nakopičilo, začelo se je omejevanje v proizvodnji, nato zapiranje obratov. Nastopila je brezposelnost v groznem obsegu: v Združenih državah je 4 milijone, na Angliškem 3 milijone, na Francoskem preko milijona in v Italiji nad pol milijona brezposelnih.

Nobenega dvoma ni, da so to krizo še na umeten način pospešili in razkricali podjetniki, katerim je prišla prav, da razdro v vojni sklenjene pogodbe z delavstvom, ki so bile za delavstvo ugodne. Oni hočejo rešiti vse svoje v vojni nakupičeno premoženje, krizo naj plača delavec, ki si tudi v vojni kljub visoki plači ni mogel ničesar prihraniti, ker mu je vse požrla dražinja. Podjetniki so krizo pustili narasčati in so zažigali bengalične ognje, da se je bole videla, nato so pa s prstom kazali na delavca, češ, ta je kriv, njegove visoke zahteve onemogočujejo vsako konkurenco z inozemstvom in vsako znižanje cen v domači trgovini. Znižanje cen delavstvu je postalo geslo, najprej v Ameriki, potem na Angliškem, na Francoskem in sedaj v Italiji.

Delavstvo je videlo, da so vse njegove pridobitve začasa vojne in takoj po njej v nevarnosti in je stopilo v obrambni boj. Delavstvo bi se samemu znižanju plač v razmerju, v katerem so se dejansko znižale cene, življenjskim potrebščinam ni kjer ne upiralo; toda podjetniki se tega razmerja nikjer niso držali in so vrhu tega z znižanjem plač zvezali tudi druge zahteve na škodo delavstva. Nastali so ogromni štrajki, v katerih so imeli podjetniki več ali manj tudi državno oblast na svoji strani. Delavstvo je podleglo, vendar ne popolnoma, marveč si je s svojim odporom rešilo mnogo svojih prejšnjih pridobitev in šlo doseglo, da so se znižale plače v manjši meri, nego so prvotno zahtevali podjetniki.

Tak je bil razvoj v Ameriki in Angliji, tak je pravkar razvoj v Franciji, Nemčiji in Italiji. Samo da tu vpliva izid bojev v prejšnjih dveh deželah kot izkušnja in nauk, ki ga vpostevata več ali manj obe strani in se omejujejo v svojih zahtevah na izpolnjenost mero. Tako da tu po vsej priiliki ne pride do skrajnosti v medsebojnem boju, ampak se bo dosegel sporazum poton mirnih pogajanj. Vsa znamenja kažejo na to, pogajanja se povsodi vrše, ne da bi se delo prekinilo. V Italiji se je prav v teh dneh brez štrajka dosegel sporazum z dvema važnima strokovnima skupinama: s tekstilnim delavstvom v Milanu, ki ga vodi komunist Schiavella in z zvezo kovinarjev. S tem je dan pravec za sklepanje novih pogodb tudi vsem ostalim vejam industrije. Sporazum se je dosegel temeljem dogovora, da se znižajo dosedanje plače za 20 odstotkov, vse ostale določbe dosedanjih pogodb pa ostanejo v veljavi.

Pri nas se napad za znižanje plač še ni začel. Nismo industrijska država in zato industrijska kriza pri nas ne prihaja toliko v poštev. Cene raznim življenjskim potrebščinam ne padajo, ampak celo naraščajo. Pri nas zaenkrat podjetniki še niso javno proglasili svojih zahtev po znižanju plač, nasprotno imamo vsak dan nova delavska gibanja za zvišanje plač. Toda delavstvo mora stati na straži in strniti svoje vrste za čas, ko bodo tudi naši kapitalisti dvignili zahtevo po znižanju delavskih plač in li zahtevo po znižanju delavskih plač in dobitvah.

Dokler traja nadaljnje zviševanje cen, toliko časa se delavstvo pač ne bo smelo meniti o znižanju plač. Vkljub navidezno visokim mezdam so iste danes razmeroma nižje kot leta 1914. In vendar se že tudi pri nas pojavlja v kapitalističnem časopisju sicer prikrita zahteva po znižanju plač. (To je znamenje, da morajo delavci, kakor tudi ostali delovni stanovi biti na straži.

Madžari zasedli Pečuh.

Skrb za begunce iz Baranje.

LDU Budimpešta, 22. avgusta. (DunkU.) Madžarski korespondenčni urad javlja iz Pečuha: Predstražni bataljon čet generala von Soosa je danes ob enajstih vkorakal v Pečuh. Glavna četa je vkorakala v mesto ob trinajstih. Prebivalstvo je sprejelo čete z nepopisnim veseljem. V mestu je vladal popoln mir in red. Vkorakanje se je vršilo brez incidentov.

LDU Osijek, 22. avgusta. (ZNU.) Pečujski župan Lindner je z mnogimi begunci iz Baranje došel semkaj. Ministrski

tajnik g. Damijanovič, ki ima skrbeti za to, da se bodo ti begunci zaposlili, je odšel v Belgrad, da poroča o stanju teh ljudi. V kratkem se bo vrnil in začel z njihovim nameščenjem. Po izjavah beguncev so Madžari prinesli v Pečuh listo proskribiranih, na kateri se nahaja tudi Karoly, Lindner in okoli deset odličnih osebnosti iz Pečuja. Begunci delavci se bodo namestili v naših premožljivih v Sloveniji in Bosni; intelektualci pa po svoji porabnosti.

Pribečevičeve narodne garde — na „delu“.

Belgrad, 23. avgusta. (Izv.) V Novopazarskem Sandžaku so se z dovoljenjem ministra Pribečeviča osnovale narodne garde, ki so dobile orožje, da bi zamogli njeni člani braniti prebivalstvo pred napadi hajdukov. Ti zasilni orožniki pa so mesto, da bi šli nad hajduke, pobijali mirne ljudi in ropali. Pred vsem je bil izpostavljen muslimanski živelj, ki ni bil pred temi ljudmi varen ne življenja ne imetka. Vsled teh dogodkov je minister za trgovino na ministra policije Pribečeviča vprašanje, da li so mu te razmere znane in kaj misli ukreniti! Dr. Spaho je obenem povdaril, da smatra to vprašanje za važno in da bo v slučaju, če se ne uredi, zapustil vlado in Belgrad.

Trozveza treh največjih držav sveta.

Iz Berlina poročajo: »Vossische Zeitung« javlja iz Londona, da je Anglija pri srčno odgovorila na povabilo Zedinjenih držav na konferenco v Washingtonu. Tudi Japonska se bo z veseljem udeležila te konference. Lloyd George je pretekli četrtek izrekel željo, da bi washingtonska kon-

ferenca rodila novo trozvezo: Amerika, Japonska in Anglija. Ameriški politični krogi so to misel z navdušenjem vzeli na znanje. Vsled tega je pričakovati, da se jeseni v Ameriki ustvari nova trozveza treh največjih držav sveta: Amerike, Japonske in Anglije.

Kriza med radikalci.

Belgrad, 23. avgusta. (Izv.) V radikalni stranki se dela na reorganizaciji. Predvsem bodo vodstvo stranke prevzeli mlajši ljudje, ki so nezadovoljni z dosedanjim vodstvom, ki je spravilo stranko v težak položaj. Močna struja z radikalci iz Vojvodine in Bosne je odločno proti nadaljnjemu sodelovanju z demokrati. Razvoj krize v radikalni stranki se v političnih krogih z napetostjo zasleduje.

Občinske volitve v Črnigori.

Belgrad, 23. avgusta. (Izv.) Po dosedanjih vesteh so se volitve v Črnigori izvršile popolnoma mirno in ob mali udeležbi. Dobili so demokrati 20 občin, radikalci 8, republikanci 2, neodvisni socialisti 1, radikalci in demokrati skupaj 2, neodvisni 3. Radikalci so zmagali v Podgorici, dočim je Cetinje padlo v roke demokratov.

BOLJŠEVIKI IN TURKI.

LDU London, 21. avgusta. Reuterjev urad javlja iz Carigrada: Z dobro poučene strani se poroča, da so boljševiki poslali dve torpedni rušilki v Terapecunt, ki boste vozili pod turško zastavo.

Pariz, 22. avgusta. Kakor poroča Agence Havas iz Carigrada, se mudi v Angori ruska vojaška misija pod predstvom generala in obvešča Moskvo o dogodkih. Ljening je Mustafa Kemal ob njegovem imenovanju za vrhovnega poveljnika brzojavno čestital in mu zagotovil, izpolniti pogoje, ki so v rusko-turški pogodbi določeni glede odpošiljatve misij.

POMOČ STRADAJOČI RUSIJI.

Moskva, 22. avgusta. Od 1. do 15. avgusta je bilo na ozemlje, kjer je lakota, vsega skupaj odposlanih 214 vagonov žita. V Samaru je do 20. t. m. dospelo 21 žitnih transportov z 1.700.000 pudov žita. Zaradi tega se je izseljevanje prebivalstva znatno pomanjšalo. V Saratu je dospelo dosedaj 46.000 pudov žita.

Moskva, 22. avgusta. Sovjetska vlada pripravlja odpošiljatev odposlanstva v Zapadno Evropo, ki naj izprosi pomoč za Rusijo. Odposlanstvo bo vodil bivši predsednik dume Golovin.

MEDNARODNI ZADRUŽNI KONGRES.

LDU Bazel, 21. avgusta. (ŠBA.) Danes dopoldne je bil tukaj odprt mednarodni zadrugi kongres, h kateremu so dospeli zastopniki iz vseh evropskih in prekmorskih dežel. Dospela sta tudi dva sovjetska delegata.

Pogreb kralja Petra.

Včeraj popoldne se je izvršil pogreb kralja Petra I. V Belgrad je ob tej priliki prispelo nebroj deputacij iz cele kraljevine in računajo število teh nad 30.000 ljudi. Sprevod se je pričel pomikati ob 8.30 od saborne cerkve proti kolodvoru. Ulice, kjer se je pomikal sprevod, so bile nabito polne občinstva, ki ga je kordon vojaštva komaj zadrževal. Na čelu spreveda je korakala konjenica kraljeve garde, za njo pa so se razvrstila odposlanstva. Pred krsto je šla duhovščina vseh ver, katoliška z nadškofom dr. Bauerjem, muslimanska, židovska in pravoslavna s patrijarhom Dimitrijo, ki je opravil pogrebne svečanosti. Krsta se je nahajala na lafeji, ki jo je vlekelo 60 gardistov. Ob krsti sta šla generala Jurišić in Maister. Za krsto pa člani kraljeve rodbine, zastopniki vlade in tujih držav in nebrojna množica občinstva. Na kolodvoru so pevska društva zapela žalostinke, topovi so oddali salve in truplo mrtvega kralja je poseben vlak odpeljal v Topolovac, kjer so ga položili k večnemu počitku.

Belgrad, 22. avgusta. (ZNU.) Na vsej poti od kolodvora v Belgradu mimo Topčidera je stala nepregledna množica v gostih vrstah, da se poslovi od svojega mrtvega kralja. Hidroplani in aeroplani, ki so prileteli iz Novega Sada, so spremljali vlak do Mladenovca in potem od Mladenovca do Topole. Od Topčidera pa do Mladenovca je na vsakih sto korakov stal po en vojak na konju in delal red v nepregledni množici ljudstva, ki je na obeh straneh železniške proge stalo in čakalo na vlak, ki popelje zemeljske ostanke pokojnega kralja. Na vseh licih se je videla globoka tuga in bolest. Zelo mnogo oseb, starčki, žene, vdove in matere in sestre padlih vojakov, je plakalo. Na vseh postajah, skozi katere je vozil vlak, je stal narod v gostih vrstah. Prišla so civilna in vojaška oblastva in uradništvo, duhovništvo itd. Vsi kolodvori so bili črno prevlečeni.

Ob 13.10 sta dvorna vlaka — prvi vlak, s katerim se je vozil dvorni maršalat in novinarji, drugi s krsto pokojnega kralja in kraljevo rodbino, nadalje člani vlade, zastopniki tujih vlad in poslanci — počasi zavozila v postajo Mladenovac. Veliko število prebivalstva s svečeniki ter oblasti so pričakovali dvorni vlak. Pred kolodvorom je bila postavljena artiljerija in pehota, ki je tvorila špalir. Kolodvor je bil zunaj in znotraj črno prevlečen. Za špalirjem vojaštva je stala nepregledna množica, ki je prihitela z vseh krajev, da še enkrat vidi kralja na njegovi zadnji poti. Pevsko društvo iz Mladenovca je zapelo »Večnaja pamjat«, ko so dvignili krsto iz vagona in jo prenesli pred kolodvor in položili na avtomobil. Spremljali so jo vojniki kraljeve garde. Vse spremstvo je nato sedlo na avtomobile, in vsa dolga pehovorka je nato krenila proti Arangelovcu. V prvem avtomobilu za krsto sta sedela princ Gjorgije in predsednik narodne skupščine dr. Ribar, v drugem kneginja Jelena z otroci in princ Arzen in Pavle ter minister prosvete. V nadaljnjih avtomobilih so bili ministri in poslanci. Sledili so vozovi z venci.

Na vsej poti od Arangelovca pa do Topole je povsod na ovinkih in križiščih stal narod in se poslavljaj od svojega kralja. Povsod so polagali vence, tako da se je število cvetja vedno večalo.

Ob 15. je povorka dospela v Oplenac. Tam stoji vrh hrička dela cerkev liki bel oblak, delo Koste Jovanovića. Zgrajena je v obliki križa in štiri kupole ji tvorijo križ, v sredini pa je večja kupola z zlatopozlačenim jabolkom in velikim križem. To je grobnica rodbine Karagjorgjevičev. Po vsem bregu se je gnetel narod, ki je prihitel semkaj iz vseh krajev okolice. Kraljevo telo se je nato preneslo v kapelico, kjer se je pelo opelo. Kmetje iz Viševasa, rodnega mesta kralja Petra, so spustili nato krsto v spodnjo kapelico, kjer ostane truplo nekaj časa razpostavljeno, da ga more ljudstvo še enkrat ogledati. Pri krsti je ostal samo še patriarh Dimitrije s svojim svečeništvom, ki je čital posmrtno molitve, dočim so se člani kraljevske hiše in ostali udeleženci pogreba vrnili v Belgrad.

Švicarski kongres krščanskih strokovnih organizacij.

V nedeljo dne 11. septembra se bo v St. Gallenu vršil kongres krščanskih strokovnih organizacij v Švici. Zadnji redni kongres je bil v oktobru leta 1913 v Luzernu. Od tistega časa se je kakor navadno tudi krščansko socialno gibanje mnogo izpremenilo. Kongres namerava ugotoviti in razglasiti smernice za krščanske strokovne organizacije glede na gospodarske in socialne razmere novega časa. Za nadaljnje delo pričakuje kongres sodelovanja širših krogov. Dnevni red kongresa v nedeljo 11. septembra 1921 je naslednji: Zacetek točno ob 10. uri dopoldne v »Lindenhofu« (St. Gallen Os): 1. otvoritev in pozdravi; 2. poročilo Krščanske strokovne organizacije in njih stališče v državi in družbi. Poroča Kantonski svetnik g. Helefenberger, St. Gallen; 3. Poročilo o stališču in nalogah kršč. strokovnih organizacij k upostavitvi gospodarskega reda. Poroča J. Müller, predsednik kršč. strok. zveze v Švici. 4. Poročilo: Izobrazba in nadaljnja izpolnitev kršč. strok. organizacij. Poroča Josip Heil, tajnik, Schaffhausen. 5. Sklep in govor: Josip Scherer, državni poslanec, St. Gallen. Razprava o trditvah se vrši in se sklenejo sklepi po vsakem poročilu posebej.

KARL IN ŠVICA.

LDU Bern, 22. avgusta. (DunkU.) Nasproti vesti Agence Havas poročajo pariški listi, da so organi zveze narodov naprosili švicarski zvezni svet, da bi se podaljšal rok bivanja kralja Karla v Švici. Švicarska brzojavna agencija je pooblaščenca objaviti, da se zveza narodov v zadevi kralja Karla ni niti neposredno niti posredno obrnila na švicarsko vlado.

STROGA ŽALOST DO 25. AVGUSTA.

Belgrad, 22. avgusta. Ministrski svet je sklenil včeraj, da traja narodna žalost za kraljem 10 mesecev. Stroga žalost pa traja samo do 25. t. m. Pod strogo žalostjo je razumeti prepoved predstav, koncertov itd.

PRINCI PRISEGAJO ZVESTOBO.

Belgrad, 22. avgusta. Včeraj sta prisegla princa Arzen in Pavel zvestobo novemu kralju. Princ Arzen je bil v generalski, princ Pavel pa v uniformi poročnika garde.

Politični dogodki.

+ **Zmaga Ljudske stranke.** Iz Škofje loke: V nedeljo 21. avg. so se vršile ponovne občinske volitve v občini Zmice. Dobili sta SLS 201 glas in 13 odbornikov, SKS 57 glasov in 3 odbornike.

+ **Kako se »razorožuje«.** Angleška spodnja zbornica je prejela sledeče podatke o oboroževanju: Združene države Ameriške (v dolarjih) l. 1913—1914 316.000.000, l. 1920—1921 911.000.000. Anglija (v funtih sterl.) leta 1913—1914 28.416.000, leta 1920—1921 164.750.000. Francija (v frankih) leta 1913—1914 913.750.000, leta 1920 do 1921 6.546.000.000. Japonska (v jenih) leta 1913—1914 97.545.000, l. 1920—1921 230.000.000. Te številke postavljajo miroljubne govore državnikov o razoroževanju v čudno luč. Še nikdar se ni svet tako oboroževal kakor danes. Zato si tudi od washingtonske konference ne smemo preveč obetati. Quousque tandem...

+ **Zemljoradniki in radikali v Bosni.** Radikalci so v zadnjem času dvignili proti zemljoradnikom žilavo agitacijo, češ da so izdali »srbsstvo«. Prepričevali so ves svet, da zemljoradniki nimajo nobene zaslombe med ljudstvom. Da pa temu ni tako, je dokaz velikanski zbor v Prijavoru, o katerem smo poročali. Na tem shodu so govorili zemljoradniški poslanci Gjokić, Krstić in Janjić. Prisotno ljudstvo je soglasno odobrilo njihovo delovanje. Ko pa je hotel govoriti radikalec Gjorgjević, je masa navalila nanj in le s težavo so ga zemljoradniški poslanci rešili. Zemljoradniki prirejajo v zadnjem času po celi Bosni in Srbiji uspele shode.

+ **Wilson ameriški delegat pri razorožitveni konferenci v Washingtonu.** Kot poroča pariški »Eclair« iz Washingtona, zahteva senator King od Hardinga, da za delegata ameriške vlade za razorožitveno konferenco v Washingtonu imenuje Wilsona. Zdravstveno stanje bivšega predsednika se je znatno zboljšalo.

+ **Vpostavitve Rusije.** Pregovori z nemškimi, angleškimi in ameriškimi kapitalisti. V Berlinu izhajajoči ruski časopis »Golos Rossii« izve iz baje zanesljivega vira, da se vodijo pogajanja med skupino nemških, angleških in ameriških kapitalistov na eni strani in z rusko sovjetsko vlado na drugi strani o podelitvi koncesij za pozidavo Petrograda in Odese. Koncesije naj se raztezajo na razširjenje in izboljšanje luk in na popravilo kanalizacije, cestnih železnic in pred vsem na ureditev tovarn. Koncesije bodo baje sklenjene za 40 let. 26. t. m. je v Berlinu sestanek kapitalistov z zastopniki sovjetske republike, na katerem se bodo razgovarjali o podrobnostih.

+ **Irski dominij.** Posebni poročevalci »Tempsa« poročajo, da se je položaj na Irskem nekoliko izpremenil. Pričakuje se, da bo irski parlament v sredo ali četrtek končal svoje zborovanje in dal Lloydju Georgeu svoj odgovor. Odgovor voditeljev sinfajnovcev na Lloydja Georgea bo obsegal zahtevo, da naj angleška vlada da pojasnilo, kaj pod pojmom »dominij« razume. Tudi sinfajnovci bodo razložili, kaj razumejo pod tem. Po njihovem mnenju bi moglo ime »dominij« dati pravico, ločiti se od Anglije. Javno mnenje na Irskem je vedno bolj navajeno na misel ljudskega glasovanja. Če irski voditelji ne bodo imeli nobenega izgleda, priti z angleško vlado do enotnosti, smejo predlagati ljudsko glasovanje. V Dublinu trdijo, da bo Irsko, če ne dobi statusa dominija s pravom ločitve, zahtevala mednarodnih garancij proti vsakemu napadu od strani Anglije, dalje razglasitev nevtralnosti, kakor tudi zagotovilo, da so irska tla nedotakljiva.

+ **Španski poraz v Maroku.** Kabili v Maroku so občutno porazili špansko armado. Radi tega je demisionirala španska vlada pod Allendeselazajem in bila nadomestljena po koncentracijskem kabinetu starega Maura, ki upa, da bo popravil poraz v Maroku. Prva stvar nove vlade je bila, da je sporočila dosedanje izgube. Polovica španske armade (nad 14.000 mož) v pokrajini Mellilla je padla. Drugi del armade se pogreša od padca trdnjave Arnit. Nad sto topov, strojnic, 10.000 pušk in drugega materiala je padlo v roke pristašev Rais-ulis-a. Glavni komisar španski general Berenguer upa, da bo ubranil mesto Mellilla in da bo odbil vse napade vstajsev, če le pridejo pomožne čete iz Španije.

+ **Rumuni pošiljajo čete na rusko mejo?** Kakor poročajo, so rumunske železnice proti ruski meji v Besarabiji polne vojaških transportov pehote in artilerije. V zaščito železnice so sestavljeni posebni oddelki pod vodstvom častnikov. — Ali se pripravljajo rumunski imperializem zopet na novo vrtoglavo podjetje?

+ **Krivi vojne.** Obtožba proti nekdanjemu bolgarskemu kabinetu, ki je obstojal za časa Bolgarije v svetovni vojni je bila oddana kasacijskemu sodišču. Obtoženci, 13 po številu, med njimi bivši ministrski predsednik Radoslavov in oba generala Jekov in Bogadjev, bodo obsojeni in contumaciam.

Dnevni dogodki.

— **Zahvala.** V prijetno dolžnost si štejemo, da se zahvalimo Bogu in vsem, ki so pripomogli s svojim požrtvovalnim delom, da se je pokrajinski katoliški shod kar najsijajnejše vršil v Novem mestu v dnevih 14. in 15. avgusta. Predvsem smo dolžni posebno zahvalo mil. g. proštu dr. Elbertu, g. cerkvenemu govorniku in drugim gg. govornikom, g. pevovodji Ign. Hladniku in celemu pevskemu zboru za krasno petje, godbi St. Jernejskega Orla, g. Doretu Masiču za spretno aranžiranje spreval, kakor tudi vsem gospod, gospodičam in dobrotnikom ter gostom Orlom in Orlicam iz sosednjih dekanij in sploh vsem, ki so kaj pripomogli k sijajno uspehi prireditvi. Bog plačaj! — Pripravljani odbor.

— **Zdravje kralja Aleksandra.** LDU Pariz, 22. avgusta. (Havas.) Zdravstveno stanje kralja Aleksandra je neizpremenjeno.

— **Narodno romanje češkoslovaških katolčanov v Rim** bo vodil osebno praški nadškof Kordač.

— **Gradba bakarske luke.** Po vesteh italijanskih časopisov se vrše pogajanja med nekim ameriškim bančnim podjetjem in našo vlado radi gradbe velike jugoslovanske luke v Bakru.

— **Razširjanje kolere na Poljskem in v Rusiji.** Kakor poroča »Daily Mail« se je pričela razširjati kolera že preko rusko-poljske meje. Epidemija sega že do Brest-Litovska, Kovla, Rovna in Lvova. Ozemlji Volge in Rostova sta po koleri posebno prizadeti. V okolici Odese so gladijoče množice pričele pobijati Jude. Ukrajinske oblasti branijo gladijočim naselitev v Ukrajini, izvzeti so samo vojni invalidi in delavci.

— **Umrla je v vlaku v nedeljo pop.** neznana ženica. Imela je listek Kranj-Hrušica, 13 kron in nekaj živil. Leži v mrtvašnici v Lescach.

— **Kdo bo plačal dolgove.** Prejeli smo: Posamezne privatne osebe in zavodi predlagajo vojaškim komandam pritožbe radi dolgov, ki so jih napravili podčastniki, kaplariji in moštvo, ter prosijo, da vojaške oblasti izvrše povračilo. Vsled pojasnila vojaške oblasti se objavlja, da je po vojaških predpisih podčastnikom, kaplarjem in moštvo najstrožje prepovedano, delati dolgove in da vojaške oblasti v nobenem slučaju ne morejo prevzeti plačila takih dolgov.

— **Proti kajenju žensk v Ameriki.** V washingtonskem kongresu so nekateri poslanci zahtevali, naj se ženskam kajenje v javnih lokalih prepove. Stvar je prišla pred zborniški odsek, ki je uvedel nekaj referendum med ženskami, ki so bile slučajno navzoče. Od teh se je 19 žensk izreklo proti prepovedi in le ena za prepoved. — V Kanadi z ženskim kajenjem enostavno računajo. Tam je železnica Canadian Pacific uvedla v svojih vlakih posebne vozove za ženske kadilke. Kade se seveda tam kakor pri nas samo ženske, ki ne poznajo težkega dela in skrbi.

Ljubljanski dogodki.

lj **Zaupniki SLS in vsi člani krajevnih odborov za Ljubljano** Nocoj ob 8. uri zvečer se vrši v 3. nadstropju Jugosl. tiskarne sestanek vseh zaupnikov in članov krajevnih odborov za Ljubljano. Pridite vsi! — Predsednik.

lj **Smrti angelj.** Poslancu prof. Sušniku je včeraj umrla 7 letna hčerka Milena, učenka 2. razreda. Pogreb bo danes popoldne ob 5. uri iz deželne bolnice. Naše odkrito sožalje!

lj **Dopolnilne občinske volitve** se vrše, kakor je razglašeno na magistratu, v torek 20. sept. Izvoliti je 6 odbornikov in 6 namestnikov. Volišča se nahajajo povsod tam, kakor pri dosedanjih volitvah. Kandidatne liste se morajo vložiti najkasneje tekem 5 dni po razgrnitvi pravomočnih imenikov pri pokr. upravi za Slov. oddelku za notr. zadeve do vstetega 28. avg. do 2. ure pop. Pravomočni volivni imeniki so izza dne 20. avg. tri dni do 23. avg. vsak dan od 9.—12. in od 15.—18. ure na vpogled v občinskem uradu. Zoper te volivne imenike ni dopustna nobena pritožba več. Glasovanje vrši, kakor pri volitvi v ustavotvorno skupščino. Točenje alkoholnih pijač je na dan volitve in dan poprej po vsej občini pod kaznijo strogo prepovedano.

lj **Franciškansko cerkev** nameravajo v kratkem prepleškati in v ta namen že postavljajo leseno ogrado. Ljudski dom ravnokar pleskajo, tako da bo dobil v kratkem zelo lično zunanost. Predstave Ljudskega odra se bodo v bodoči sezoni vršile v popolnoma prenovljeni dvorani Ljudskega doma.

lj **Poštni urad** na velikem semnju. Poštno in brzojavno ravnateljstvo sporoča: Za čas trajanja »Ljubljanskega velikega semnja« od 3. do 12. septembra 1921 se ustanovi na v to svrhu določenem prostoru v Ljubljani začasni poštni in telefonski urad z nazivom »Ljubljana, veliki semjenj«. Stroške za poštni urad trpi »Ljubljanski veliki semjenj«. Poštni urad se bo bavil s prodajo vrednotnic, s sprejemanjem navadnih in priporočenih pisemskih pošilk in s sprejemanjem brzojavk. Telefonski urad bo priključen na telefonsko centralo Ljubljana 1 in bo posloval kot javna govorilnica ter kot posredovalnica za morebitne postranske telefonske postaje v posameznih oddelkih semnja. Poštni urad bo imel dnevno večkratne zveze s poštnim uradom Ljubljana 1 in bo posloval kot oddelek tega urada. Uradne ure so določene od 9. do 18. ure. Pošiljke, oddane pri tem uradu bodo opečatene samo z žigom, ki nosi besedilo »Ljubljana veliki semjenj«.

lj **Najdena denarnica.** Včeraj popoldne je v Trubarjevem parku na klopki neki delavec pozabil svojo denarnico. Ko je gospod, ki je pol ure za njim odšel iz parka, našel denarnico na klopi, je iskal dotičnega moža, a ga ni našel. Denarnico z vso vsebino dobi lastnik na Starem trgu št. 2 pri g. Kovačiču.

lj **Nepatriotično vriskanje.** Danes je nabor v Ljubljani. Star privilegij fantov-nabornikov je, da ta dan smejo brez taks in pristojbin po Ljubljani vriskati. Sicer je ta privilegij nekam glasan in nadležen, pa kdo se zmeni na dan nabora za občutke poslušalcev. Pod Trančo se je pripeljal danes zjutraj voz vriskajočih in s cveticami okrašenih nabornikov. Tam stoji stražnik in gleda molče. Gotovo se spominja svoje-ga nabornega dne. Ali ga je vesel, ali ga je žalosten? »Gospod stražnik! Te fante morate aretirati.« Stražnik zagleda pred seboj starejšega gospoda z energično gesto. »Ti fantje danes vriskajo, morate jih aretirati. To je škandal, da danes vriskajo.« Stražnik uljudno nekaj odgovori. Eden od fantov je gotovo čul govorjenje odločnega gospoda in je odvrnil: »Saj gremo za kralja na nabor.« Gospod nekaj zamrmra ter nato zopet govori oaretaciji. »Kdo pa ste, gospod?« — »Mene pozna cela Ljubljana, da sem že 40 let trgovec v Ljubljani, lahko me poznate tudi Vi. Z Bogom!« — Počakajte še malo, gospod. Jaz sem samo eno leto v Ljubljani, zato Vas ne morem poznati. Prosim Vaše cenjeno ime.« In gospod je povedal svoje častito ime, in okoli stoječi so ugotovili, da je ta gospod pristen demokratični državotvorni steber. Gospod se je oddaljil, stražnik je spravljal svoj notes, v daljavi pa so vriskali fantje, ki gredo na nabor za kralja...

lj **Umrla so v Ljubljani.** Ivana Jarc, kočarica, 58 let. — Josip Gumenjuk, hlapec, 31 let. — Lucija Duša, poduradnikova žena, 70 let. — Fran Mikuš, delavec, 43 let. — Viktor Golčnik, sin elektrika, 4 leta. — Franc Žolgar, delavec, 35 let. — Marija Štefani, dninarica, 28 let. — Ivan Košak, tapetniški vajenec, 14 let. — Ivan Marko, delavec sin, 4 leta. — Josip Poropat, sin železn. delavca, 2 meseca. — Fran Virant, sirota, 3 meseca. — Neža Savšek, tob. delavka v p., 75 let. — Branko Zorc, sin žel. ključavničarja, 17 mesecev.

lj **Naša društva.** d »Ljubljana.« V četrtek 25. t. m. ob 8. uri važna pevska vaja mešanega zbora. Prosim, vsi točno! — Pev.

Gospodarstvo.

— **Koncesija za pridobivanje zlata.** Vlada republike Daljnega vzhoda je oddala neki angleški družbi koncesijo za pridobivanje zlata v Amurskem ozemlju za dobo 15 let. Po preteku te dobe preidejo vse investicije v državno last.

— **Cene zemlji padajo na Ogrskem.** Odkar se je vrednost ogrske krone dvignila, so padle cene zemljiščem za 25 do 30 odstotkov. V krajih, kjer je zemlja še najdražja, stane 1 m² 70—90 K.

— **Znižanje železniških tarif na Angleškem.** Ker se je na Angleškem z železničarskimi organizacijami sklenila pogodba, glasom katere se uravnava plače po cenah življenskih potrebščin, se bodo sedaj znižale železničarske plače skupaj za 16 milijonov funtov šterlingov. Vsled tega bodo mogli ob enem znatno znižati železniške tarife, kar je prometni minister Geddes že napovedal.

— **Slaba letina bombaža v Ameriki.** Po poročilih ameriškega poljedelskega ministrstva, bo letošnja bombaževa letina skoro za 50 milijonov povezov manjša ko lansko leto. Že 20 let ni bilo tako slabe letine; sploh pa je bila tudi površina obsejanega bombaževega polja manjša ko prejšnja leta. Kot vzrok se navaja pozna in mokra pomlad.

— **Velikanska municijska tvornica v Wöllersdorfu** preide v bližnji bodočnosti iz rok avstrijske države v privatno last nizozemskih, ameriških in nemških industrijcev. Država se bo udeleževala pri podjetju z 42 odstotki, delničarji pa z 58 odstotki. Podjetje je izkazovalo v državni upravi velikanski primanjkljaj. Zavodi bodo izpremenjeni za izvozno obrt lokomotiv in vagonov.

Padanje cen živini na Francoskem. Francoski listi poročajo, da so kmetje vsled suše prisiljeni prodajati živino. Vsi živinski sejmi so prenapolnjeni z živino. Cene živini so zato znatno padle; ponekod plačujejo par volov po 600 frankov; prešiči, ki so se še meseca januarja plačevali po 350 frankov komad, so sedaj po 40 frankov; prešički, ki so bili po 80—100 frankov, se prodajajo sedaj po 6—8 frankov komad; poroča se celo o slučaju, da je nekdo prodal pujska za liter vina. Kljub vsemu temu vzdržujejo mesarji še vedno visoke cene. Pri nas je špeh zopet po 50 kron kg.

Socialni vestnik.

Angleški rudarji zahtevajo nacionalizacijo posestev in zemlje. Konferenca rudarjev je enoglasno sprejela sklep, s katerim se izvrševalni odbor rudarske zveze opozarja, da zahteva nacionalizacijo posestev in zemlje ter železnic in si zagotovi v ta namen podporo podeželnih delavcev.

Narastanje zločinov v češkoslovaški republiki. Vojska je grozno zlo sama na sebi in v svojih posledicah. Kako strašno je padla pravost po vojski na pr. v češkem narodu, nam kažejo naslednje uradne številke. Hudodelstva in zločini na Češkem so poskočili s 33.713 slučajev v letu 1910 na 104.615 v letu 1920. Kako je od l. 1910 do l. 1920 padalo in rastlo število zločinov, govori glasno in jasno kriminalna statistika. V l. 1910 se je zgodilo 33.713 zločinov, 1911: 33.492, 1912: 33.205, 1913: 34.997, 1914: 32.725, 1915: 30.652, 1916: 32.257, 1917: 53.790, 1918: 81.690, 1919: 92.131, 1920: 104.615. — In kakor na Češkem je padla pravost tudi po drugih deželah, ki so bile zapletene v strašno vojsko. Žal, da tudi pri Slovencih!

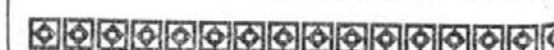
Vseitalijanski shod za splošno obrvezno socialno zavarovanje se bo vršil 2. oktobra t. l. v Trstu. Na shod so poleg delavskih organizacij povabljeni zveza občin, zveze zdravnikov, parlamentarna skupina socialistov ter jetičniki in vojni invalidi.

Raznoterosti.

Velik požar asfalta v Ameriki. Po brzojavu iz Lindena (New Jersey) je izbruhnil v tamošnjih skladiščih asfalta velik požar. Bati se je, da se razširi ogenj tudi drugam. Škodo cenijo na 4.000.000 dolarjev, t. j. okroglo 4 milijarde kron. New Jersey leži ob Hudsonu in Atlantskem oceanu.

Premije pridnim poslancem. No, to bi bilo tako nekaj primernegega za naš parlament, namreč novost, ki jo predlagajo na Angleškem. Kakor poroča »Daily Telegraph« je podal poslanec John Kisel načrt zakona, po katerem bi pridni in vestni poslanci prejeli premije, brezbriznim pa bi se delili ukori in narekove denarne globe. Pri nas bi marsikateremu poslancu ne zadostovale za globo vse njegove poslaniške diete.

Avtomobil brez šoferja. Te dni se je pojavil na ulicah mesta Daytona v državi Ohio avto, ki je zbudil splošno senzacijo, ker je drdral po cesti sam brez šoferja. Tajinstveni avtomobil je pihal po ulicah, se ustavil na dano znamenje ter se izogibal ljudem, ki so pred njim v silnem strahu bežali, ker niso videli v njem šoferja. Največji strah pa so prestali trgovci zaradi svojih bogatih izložb, menceč, da bo avto zdajdaj pridrvel v okno in vse zdrobil. Ljudje so se šele pomirili, ko so zvedeli, da je ta avtomobil brez šoferja prvi svoje vrste, da ga vodi njegov izumitelj, kapitan Vanghan z elektriko iz drugega avtomobila, ki je šel kakih 50 m za prvim. Prebivalci mesta Daytona so videli prvo ameriško letalo bratov Wrightov in zdaj prvi avtomobil brez šoferja in so neki ponosni na to.

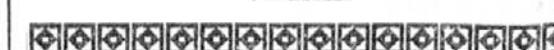

DOLŽNOST

vsakega zvestega in zavednega krščansko socialnega delavca je, da naroči

»NOVI ČAS«!

Pridobivajte listu novih naročnikov! S tem delate za razširjenje krščanske socialne misli med delavnim ljudstvom! Na delo, tovariši!

Odgovorni urednik Anton Marinček.
Izdaja konzorcij »Novega Časa«.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

F. DRUMAT
LJUBLJANA
Usakovrstno manufakturo in tkanine
po konkurenčni ceni.
Mestni trg 25. l.